

Összefoglaló a 2016-ban kialakult spanyol belpolitikai válságról

2016. június 7.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Vezetői összefoglaló

Spanyolországban 2015. december 20-án tartották a négyévente esedékes parlamenti választásokat. A leadott szavazatok alapján az addig kormányon lévő Néppárt (Partido Popular - PP) 123, a Spanyol Szocialista Munkáspárt (Partido Socialista Obrero Español - PSOE) 90, a Podemos 69, a Ciudadanos pedig 40 mandátumot szerzett a 350 fős törvényhozás alsóházában. A maradék 28 képviselői hely hat kisebb párt között oszlott meg. Ezzel a választási eredménnyel a konzervatívok és a szocialisták több mint 30 éve tartó hegemoniája ért véget. A rossz kormányzás, a korrupció, a gazdasági válság, a fiatalok körében kiugróan magas munkanélküliség két új, erős politikai szereplőt is életre hívott: a radikális változásokat követelő, baloldali Podemost és a Ciudadanos liberális pártot.

Mindkét politikai csoportosulás mindössze néhány éve tűnt fel az országos politikai életben. A 2006-ban alapított Ciudadanos (Polgárok) eredetileg a Katalónia elszakadását ellenző, ott élő spanyolok pártjaként alakult meg, ám időközben országos liberális politikai erővé nőtte ki magát.¹ A 2014 januárjában alapított Podemos radikális baloldali párt, amely a 2014-es Európai Parlamenti választásokkor került fel a spanyol politikai térképre. A voksoláskor alig öt hónapja létező párt a negyedik legtöbb szavazattal 5 mandátumot szerzett az Európai Parlamentben.²

A december 20-i parlamenti választásokat követően az új parlament 2016. január 14-én tartotta alakuló ülését és VI. Fülöp spanyol király a törvényi kötelezettségeinek megfelelően megkezdte az egyeztetéseket a politikai pártok vezetőivel annak érdekében, hogy kinevezhesse a miniszterelnököt, aki majd kormányt alakíthat. A legtöbb szavazatot szerzett konzervatív Néppárt (PP) jelöltje, Mariano Rajoy már el sem fogadta az uralkodó felkérését a kormányzásra azzal az indokkal, hogy nem rendelkezik a megválasztásához szükséges parlamenti többséggel. Így február elején a szocialista Pedro Sánchez kapta meg a lehetőséget a királytól, de koalíciós tárgyalási kísérletei sorozatos kudarcba fulladtak. Az elmúlt hónapokban valamennyi politikai vezető hangsúlyozta, hogy mindenképp el kell kerülni a választások megismétlését, miközben egymást azzal vádolták, hogy a jobb eredmény reményében a megegyezés helyett idő közben már új választásokra készülnek.

A pártok ideológiáikban és elképzeléseikben olyan távol állnak egymástól, hogy emiatt a választások óta eltelt több mint négy hónapban nem tudtak közös nevezőre jutni a kormányalakítási tárgyalások során, így május 3-án VI. Fülöp uralkodó feloszlatta a parlamentet és új választásokat írt ki 2016. június 26-ára. A feloszlattott parlament az eddigi legtöbb – négy - politikai erőt felvonultató törvényhozás volt, amely újdonságot hozott a hagyományosan kétpártrendszerre épülő spanyol belpolitikába. A politikai elemzők szerint ez egyértelműen igazolja a spanyol választók igényét a változásra, a politikai élet megújulására.

A közvélemény-kutatók szerint az új választások is hasonló eredményt hoznak majd. A legnagyobb, 29-30 %-os támogatottságra a stabil szavazótáborral rendelkező Néppárt számíthat, azonban ez nem lesz elég a kormányalakításra (176 mandátum a 350-ből), így amennyiben nem találnak koalíciós partnert, akkor még az is előfordulhat, hogy a május 10-én bejelentett Podemos és

---

¹ https://es.wikipedia.org/wiki/Ciudadanos-Partido_de_la_Ciudadan%C3%ADa

² [https://it.wikipedia.org/wiki/Podemos_\(Spagna\)](https://it.wikipedia.org/wiki/Podemos_(Spagna))

Egyesült Baloldal (IU) koalíciója közösen több szavazatot szerezhet, mint a történelmi Spanyol Szocialista Munkáspárt, ezzel még inkább átrajzolva a spanyol politikai térképet.

Mindeközben az Európai Bizottság, az IMF, a Banco de España és a nagy hitelminősítő intézetek is arra figyelmeztetnek, hogy amennyiben továbbra is fennáll a lassan öt hónapja tartó politikai bizonytalanság, az az ország javulásnak indult gazdasági teljesítményére is kedvezőtlenül fog hatni. 2015-ben elkezdett talpra állni a spanyol gazdaság és - az elemzőket is meglepve - 3,2 %-os GDP növekedést ért el, amellet, hogy a munkanélküliség is csökkenésnek indult. A negatív gazdasági hatások elkerülése érdekében a júniusi választásokat követő kormányalakítási tárgyalásoknak tehát nagy a tétje.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	2
Spanyol közigazgatási rendszer és választási törvény	4
Választási eredmények (2015. december)	5
Belpolitikai patthelyzet (2016. január-május)	8
Új választások (2016. június)	11
A belpolitikai válság hatása a spanyol gazdaságra	14

Spanyol közigazgatási rendszer és választási törvény³

Spanyolországban két kamarás törvényhozási rendszer van, melynek felépítését és a parlamenti mandátumok, illetve szenátusi helyek megválasztásának menetét az 1978-ban elfogadott Alkotmány és a választási törvények szabályozzák.

Államforma

Spanyolország államformája az **1978. évi Alkotmány bevezetése óta alkotmányos parlamentáris monarchia**. Az állam feje a király, jelenleg **VI. Fülöp**. A király a fegyveres erők főparancsnoka, kegyelmet gyakorolhat. **Vétójoggal rendelkezik a parlamentben**, emellett reprezentatív feladatokat lát el. **Nyilvánosságra hozza, illetve jóváhagyja a parlament által hozott törvényeket, kitér a választásokat, összehívja és feloszlatja a parlamentet, kinevezi a miniszterelnököt és - a miniszterelnök javaslata alapján - a kormány tagjait.**

Alkotmány

Az 1978-ban elfogadott Alkotmány határozza meg a király hatáskörét és a parlament törvényhozó funkcióját. Spanyolország 17 autonóm közösségre tagolódik, melyek mindegyike saját regionális kormánnyal és parlamenttel rendelkezik. A regionális parlamentet és kormányt négyévente választják újra.

Törvényhozás

Az ország kétkamarás parlamenttel rendelkezik, amelynek összefoglaló neve Cortes Generales. A törvényhozó ágat a következők alkotják:

- **a Képviselői Kongresszus (Congreso de los Diputados), melynek 350 közvetlenül, 4 évre megválasztott tagja van, és**
- **a Szenátus (Senado) 259 taggal, melyből 208-at közvetlenül választanak meg, 51-et pedig a területi törvényhozó testületek jelölnek ki, szintén 4 évre.**

Végrehajtó hatalom

A végrehajtó hatalmat az uralkodó javaslata alapján az Országgyűlés által megválasztott és a miniszterelnök irányítása alatt működő Miniszterek Tanácsa gyakorolja. A kormány, melynek élén a miniszterelnök áll, felelősséggel tartozik a parlament felé.

Választási törvény⁴

Spanyolországban a választásokat az 1978-as Alkotmány, valamint az 1985/5-ös számú és a 2011/2-es számú választási törvények szabályozzák. Szavazati joggal rendelkezik minden 18. életévét betöltött spanyol állampolgár, részt vehetnek a spanyol választásokon, akit regisztráltak az aktuális választási névjegyzékben. Kivételt képeznek ez alól azok, akik szavazati jogát bírósági ítélet megvonta, illetve akiket szavazati joguk gyakorlására jogilag alkalmatlannak ítélnék. A szavazás szabad és titkos, és a tartományi választások kivételével közvetlen. A Képviselői Kongresszus és a Szenátus tagjait minden negyedik évben általános, közvetlen, szabad és titkos

---

³https://es.wikipedia.org/wiki/Espa%C3%B1a#Gobierno_y_pol.C3.ADtica

https://hu.wikipedia.org/wiki/Spanyolorsz%C3%A1g#.C3.81llamszervezete_.C3.A9s_k.C3.B6zigazgat.C3.A1sa

⁴https://es.wikipedia.org/wiki/Legislaci%C3%B3n_electoral_espa%C3%B1ola

szavazás keretében választják meg a 18. életévüket betöltött spanyol állampolgárok. A spanyol választási rendszerben a Magyarországon is használatos d'Hondt-módszert alkalmazzák a mandátumok kiosztására, amely a legmagasabb átlagok módszerei közé sorolható. Politikai elemzők szerint a d'Hondt formula inkább a nagyobb pártoknak kedvez, ugyanis a maradékszavazatokat nem veszi figyelembe, ezáltal a kisebb pártok maradéka az összes rájuk eső szavazatnak nagyobb hányada lesz, mint az erősebb pártoké.⁵

A spanyol választási törvény szerint az új kormányfő személyét a király javaslatára a parlament alsóháza, vagyis a Képviselői Kongresszus választja meg. Az első szavazásnál abszolút többség (176 szavazat) szükséges, ha azonban ez nincs meg, akkor a 48 órával később tartott második szavazáson már az egyszerű többség is elegendő a jelölt megválasztásához. Amennyiben egy jelölt a második szavazáson is elbukik, a királynak a politikai pártokkal egyeztetve új jelöltet kell a parlament elé terjesztenie. Ha a parlament az első szavazás időpontjától számított két hónapon belül nem jut dűlőre a kormányfő személyét illetően, új választásokat kell kiírni.⁶

Választási eredmények (2015. december)⁷

Spanyolországban **2015. december 20-án tartottak parlamenti választásokat, melyen mindkét meghatározó jelentőségű párt – a spanyol Néppárt (Partido Popular - PP) és a Spanyol Szocialista Munkáspárt (Partido Socialista Obrero Español - PSOE) - vereséget szenvedett**, egyikük sem tudta megszerezni a kormányzáshoz szükséges 176 fős többséget és mindkét párt támogatottsága jelentősen csökkent. A tavaly decemberi választásokkal **véget ért a - spanyol politikai rendszert** lényegében Francisco Franco diktátor 1975-ös halála óta jellemző - **kétpárti dominancia: a konzervatívok és a szocialisták rossz kormányzása, politikai hibái, korrupciója, a gazdasági válság, a fiatalok körében kiugróan magas munkanélküliség két új, erős politikai szereplőt is életre hívott, a baloldali Podemos és a liberális közép Ciudadanos pártokat.**

A spanyol szociológiai kutatóintézet (*Centro de Investigaciones Sociológicas, CIS*) által publikált, a spanyolországi pártok támogatottságát 1996-tól 2016-ig bemutató grafikonon jól látható, hogy a két „történelmi párt” közül a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) támogatottsága 2004 óta, a Néppárté (PP) pedig 2012 óta rohamosan csökken, és az elveszített szavazatokat a két újonnan megjelent párt, a Podemos és Ciudadanos vette át.⁸

---

⁵ <http://www.ajk.elte.hu/file/BertaZsolt-ValasztasiFormulak.pdf>

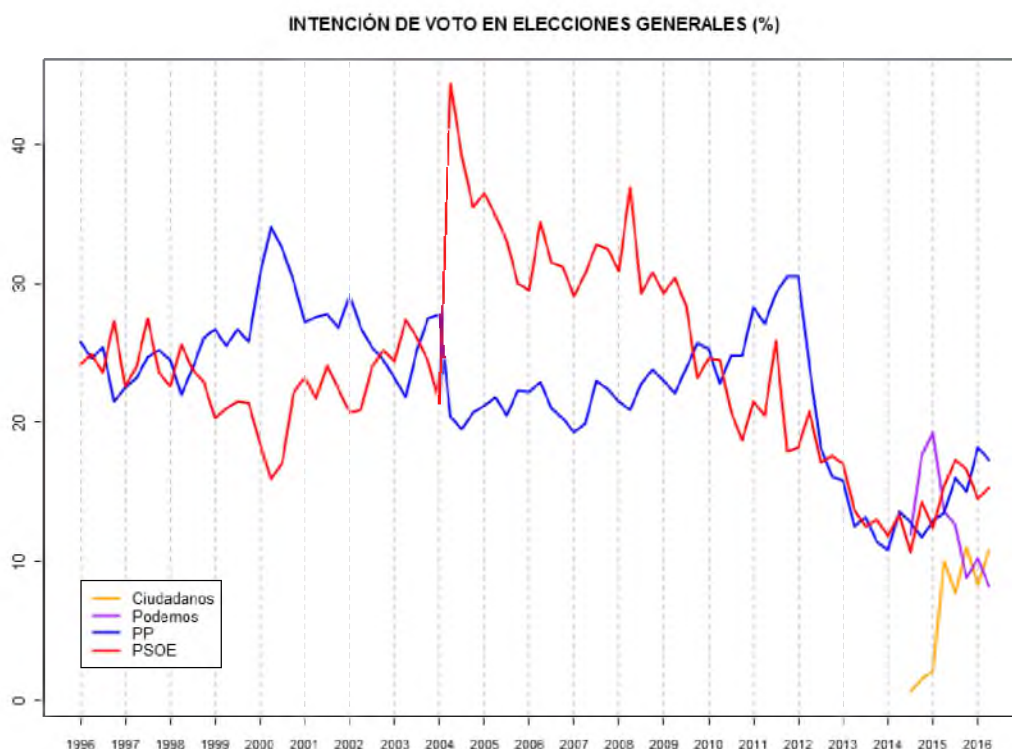
⁶ http://index.hu/kulfold/2015/12/20/spanyol_valasztas_exit_pollok_eredmenyei/

⁷ <http://resultados.elpais.com/elecciones/2015/generales/congreso/>

⁸ http://www.cis.es/cis/opencms/ES/11_barometros/Indicadores_PI/documentos/B606050010a.html

1. ábra - A spanyol pártok támogatottsága 1996-2016 között

A kép forrása: http://www.cis.es/cis/opencms/ES/11_barometros/Indicadores_PI/documentos/B606050010a.html

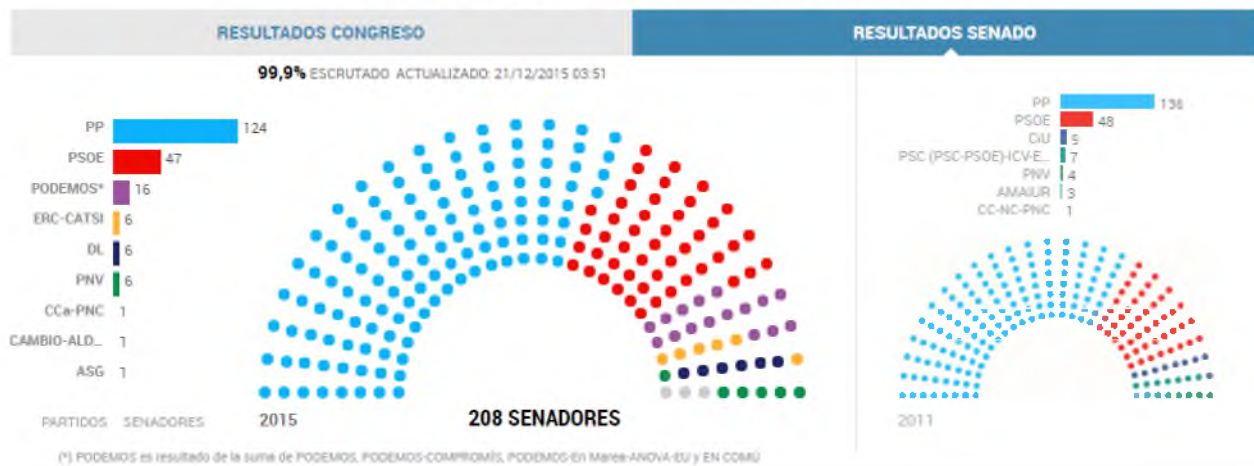

A 2015. decemberi választásokon a törvényhozásba összesen 10 párt jutott be, mely a spanyol politikai erőviszonyok átalakulását, a parlament összetételének sokszínűségét és egyben feldaraboltságát is jelzi. A két „történelmi párt” összesített támogatottsága épphogy túllépte az 50 %-ot, ez korábban sosem csökkent 70 % alá. A Néppárt több mint 33 %-kal kevesebb szavazatot kapott, mint 2011-ben, így a 350 fős parlamentből 123 képviselői helyet szerzett. A Spanyol Szocialista Munkáspárt 18 %-ot veszítve 90 mandátumot szerzett. A radikális baloldali Podemos 69, a liberális Ciudadanos pedig 40 mandátumot szerzett, a maradék 28 képviselői hely a kisebb pártok között oszlott meg. A Katalán Köztársasági Baloldal (ERC) 9, a szintén katalán Demokrácia és Szabadság Párt (DL) 8, a Baszk Nemzeti Párt (PNV) 6 mandátumot szerzett. Az Egyesült Baloldal (IU) 2, a baszk EH Bildu 2, a Kanári-szigeteki Nacionalista Pártszövetség (CCA – PNC) pedig 1 képviselői helyet nyert.

2. ábra - 2015. december 20-i spanyol parlamenti választások eredménye az El País infografikáján (100 százalékos feldolgozottságnál)

ELECCIONES GENERALES 2015

A kép forrása: <http://resultados.elpais.com/elecciones/generales.html>

Az egyes pártok által szerzett mandátumok az alsóházban:

- Néppárt (PP): 123 mandátum;
- Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE): 90 mandátum;
- Podemos: 69 mandátum;
- Ciudadanos: 40 mandátum;
- egyéb pártok: 28 mandátum.

Ami a Szenátus összetételét illeti, a választási eredmények alapján a 208 szenátorból 124-et a Néppárt (PP), 47-et a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE), 16-ot a Podemos, 6-ot a Katalán Köztársasági Baloldal (ERC-CATSI), szintén 6-ot a Katalán Demokrácia és Szabadság Párt (DL) és a Baszk Nemzeti Párt (PNV) delegálhatott. Mellettük még három kispártnak jutott 1-1 hely a Szenátusban.

A választási eredmények beigazolták a közvélemény-kutatók és politikai elemzők várakozásait, a kormányalakítás csak koalícióban volt elképzelhető, a spanyol parlament 2016. január 14-én tartotta alakuló ülését.

Belpolitikai patthelyzet (2016. január-május)

VI. Fülöp spanyol király a választásokat követően egyeztetéseket kezdett a pártok vezetőivel, mert az eredmények alapján már akkor is számolni lehetett azzal a lehetőséggel, hogy meg kell ismételnünk a parlamenti választásokat. A király jogszabályi kötelezettségeinek megfelelően az újonnan megalakult parlament minden pártjának megbízottját fogadta, hogy megismerje az ország jövőjével kapcsolatos elképzeléseiket.⁹ Az uralkodó először a 2015. decemberig kormányon lévő spanyol Néppárt (PP) vezetőjét, Mariano Rajoy-t kérte fel a kormányalakításra, aki azonban ezt visszautasította, arra hivatkozva, hogy nincs elég támogatója. Ezt követően a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) vezetője, Pedro Sánchez kapott lehetőséget a kormányalakításra, azonban koalíciós törekvései nem voltak elég sikeresek ahhoz, hogy megszerezzék a többséget. Az elmúlt hónapokban mindannyian állították: mindenképp el kell kerülni a választások megismétlését, miközben egymást épp ennek ellenkezőjével vádolták, vagyis azzal, hogy a jobb eredmény reményében a megegyezés helyett az új választásokra készülnek.

2016. január 22. – Mariano Rajoy felkérése és visszalépése

Az uralkodó a legtöbb szavazatot szerzett **spanyol Néppárt vezetőjét, Mariano Rajoy ügyvezető miniszterelnököt tervezte felkérni a kormányalakításra. Rajoy azonban január 22-én visszalépésre kényszerült, mert időközben a radikális baloldali Podemos előzetes konzultáció nélkül koalíciós ajánlatot tett a szocialistáknak.**¹⁰ Ekkor **Pedro Sánchez, a Spanyol Szocialista Munkáspárt főtitkára közölte, ha a király megbízza, vállalja a kormányalakítást, pedig eddig a pontig ragaszkodott ahhoz, hogy a voksoláson nyertes, ám önmagában gyenge Néppárté az elsőség, s ő csak akkor kezd koalíciós tárgyalásokat, ha Rajoy beiktatása kudarcot vall.**

Mariano Rajoy, a Néppárt vezetője azonban január utolsó hétvégén világossá tette: visszalépése csak időleges, nem mondott le arról a jogáról, hogy elsőként próbálkozzon meg a kormányalakítással. Rajoy január 23-i beszédében ismét rámutatott, az ország érdekeinek leginkább az felelne meg, ha **hárompárti, ügynevezett nagykoalíció alakulna, a Néppárt (PP 123 mandátum), a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE 90 mandátum) és a Ciudadanos (40 mandátum) részvételével.** A három párt néhány alapkérdésben egyetért, így stabil gazdaságot, munkahelyteremtési programokat szeretnének, EU-pártiak, fellépnek a terrorizmus ellen, s legfőképpen ragaszkodnak Spanyolország egységének megőrzéséhez. Együttesen 253 képviselői helyük lehetett volna a 350 tagú törvényhozásban. *„Ez az egyetlen ésszerű alternatíva”* – hangsúlyozta az ügyvezető kormányfő. Az ellenzékben lévő szocialisták azonban azt állították, hogy – noha utalások elhangzottak – Rajoy ténylegesen nem tett koalíciós ajánlatot, s nem is folytattak érdemben nagykoalíciós tárgyalásokat.

Pablo Iglesias, a Podemos párt vezetője meghallgatásakor közölte a királlyal, hogy kész koalícióra lépni a Spanyol Szocialista Munkáspárttal (PSOE) és az Egyesült Baloldallal (IU), ő maga pedig miniszterelnök-helyettes szeretne lenni. Ez ugyan nagyratörő ajánlatnak hangzott, pedig a Podemos vezetője ezzel – önmagához képest – sajátos engedményt tett. Előtte ugyanis következetesen azt nyilatkozta, nem lép be olyan kormányba, amelynek nem ő lesz a vezetője. A királyi audiencián azt is kikötötte, hogy a Podemos legalább öt tárcát kér, egy miniszteri posztot pedig az IU-nak is kell

---

⁹ http://www.ma.hu/kulfold/271354/A_spanyol_kiraly_egyeztetest_kezdezt_az_orzag_jovoierol

¹⁰ <http://nepszava.hu/cikk/1083371-madridban-maradt-a-patthelyzet>

kapnia. A PSOE pártvezetés egyhangúan elutasította Pablo Iglesias ajánlatát. **A Spanyol Szocialista Munkáspárt vezetése feltétel elé állította a Podemos-t: csak akkor hajlandók tárgyalni velük, ha elállnak a katalán függetlenségi népszavazás támogatásától, azonban erre a Podemos nem volt hajlandó.**

2016. február 2. – Pedro Sánchez, a Spanyol Szocialista Munkáspárt vezetőjének felkérése

A spanyol király így végül Pedro Sánchezt, a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) jelöltjét kérte fel kormányalakításra 2016. február 2-án.¹¹ **Pedro Sánchez ezt követően február 8-án ismertette kormányprogramját, melyben hangsúlyozta, hogy kormányra kerülve hatályon kívül helyezné az előző, Mariano Rajoy vezette konzervatív kormány munkaügyi és oktatási reformjának keretében született jogszabályokat.**¹² A PSOE emellett egy hónapnyi időt kért a pártokkal való egyeztetésre és koalíciós partnerek keresésére. Sánchez programjáról a Ciudadanos liberális középpárt, az Egyesült Baloldal (IU), a baloldali Podemos és a Baszk Nacionalista Párt (PNV) képviselőivel kezdett tárgyalásokat. 2016. február 15-én Patxi López, a képviselőház elnöke tájékoztatta a parlamentet arról, hogy **március 2-ára tűzte ki a miniszterelnök-választást**, ezzel eleget téve Sánchez időkérésének.¹³

2016. március 4. – Pedro Sánchezből nem lett miniszterelnök

A több kisebb párttal is megkezdett tárgyalások ellenére a szocialista jelöltnek nem volt meg a megválasztásához szükséges támogatottsága a törvényhozásban, pártjának 90 mandátuma volt a 350 fős parlamentben, így az eredmény előre borítékolható volt. Sáncheznek végül többhetes egyeztetést követően, 2016. február 24-én sikerült elérnie, **hogy a Spanyol Szocialista Munkáspárt és a Ciudadanos koalícióra lépjenek**, így a március eleji szavazáson számíthatott Albert Rivera pártjának támogatására, de ez nem volt elég a többség megszerzéséhez.¹⁴ Az első, abszolút többségért (176 mandátum) folytatott szavazást elbukta Sánchez, hiszen ezt a számot a szövetségesekkel együtt (PSOE 90 + Ciudadanos 40=130 mandátum) „matematikailag” sem tudták volna elérni. Ezt követte március 4-én, a nyílt, szóbeli szavazás, melyen Sáncheznek ahhoz, hogy miniszterelnök lehessen, ezúttal már *„csak a szavazásban részt vevő képviselők egyszerű többségének támogatására lett volna szüksége”* – azaz elvileg lehetőség lett volna arra, hogy valamelyik párt ne vegyen részt a voksolásban, és ezzel segítse megválasztását. Végül nem így történt, és a szavazás során **Pedro Sánchez összesen 131 támogató szavazatot szerzett a Spanyol Szocialista Munkáspárttól, a Ciudadanostól, és a Kanári-szigeteki Koalíciótól. A parlament többi pártjától 219 elutasítást kapott, így a miniszterelnök választás sikertelen volt.**¹⁵ Ezt követően a választási törvény alapján a parlamenti pártoknak két hónap állt a rendelkezésükre, hogy újabb jelöltet állítsanak, különben meg kell ismételni a választásokat.

---

¹¹ <http://www.elperiodico.com/es/noticias/politica/mariano-rajoy-pedro-sanchez-reunen-rey-felipe-directo-4864300>

¹² <http://mno.hu/kulfold/a-szocialistakat-kerde-fel-a-spanyol-kiraly-1326831>

¹³ <http://kitekinto.hu/europa/2016/02/15/hamarosan-uj-miniszterelnok-lesz-spanyolorszagnak/#.VznHEfI96Co>

¹⁴ http://www.huffingtonpost.it/2016/02/24/governo-spagna-accordo-psoe-ciudadanos_n_9303970.html

¹⁵ http://www.abc.es/espana/abci-pedro-sanchez-enfrenta-segunda-votacion-investigacion-sin-lograr-sumar-suficientes-apoyos-201603040902_directo.html;

<http://www.20minutos.es/noticia/2689730/0/directo-congreso-diputados/segunda-votacion/investigacion-pedro-sanchez/>

A meghiúsult koalíció: Spanyol Szocialista Munkáspárt, Ciudadanos és Podemos

Kilenc hét hallgatást és teljes kommunikációs űrt követően március végén Sánchez újra tárgyalóasztalhoz hívta Iglesias-t. Annak ellenére, hogy a két baloldali párt vezetője több alkalommal (2016. március 23. és március 30.) találkozott és tárgyalt a sajtó nyilvánossága előtt,¹⁶ **Sánchez és Iglesias nem tudtak megegyezni, mert a Podemos vezetője kitartott amellett az álláspontja mellett, hogy csak akkor hajlandó koalícióra lépni a szocialistákkal, ha Sánchez felbontja a Ciudadanos-szal előzetesen kötött koalíciót.**¹⁷ Pedig Iglesias egy ponton azt is felajánlotta, hogy ha az „ő személye” az akadály a koalíciónak, akkor lemond a kormánytagságról.¹⁸

Végül április első hetében mégis sikerült hárompárti – a PSOE, a baloldali Podemos és a Ciudadanos liberális középpárt részvételével – egyeztetést tartani, hiszen ez a „hármaskoalíció” lett volna az egyetlen esély arra, hogy kormányt tudjanak alakítani és elkerüljék az újabb választások kiírását. A három párt együttesen a jelenlegi spanyol társadalom többségét képviseli, összesen 199 mandátumuk volt a januárban megalakult parlamentben. Annak, hogy a pártok közötti első találkozó csak április elején jött létre, elsősorban a Podemos és a Ciudadanos közötti ellentét az oka, mindkét párt többször hangsúlyozta: ideológiájukban és programjaikban olyan távol állnak egymástól, hogy az kizárja a kormányzati együttműködést. A katalán referendum kérdése az egyik fő akadály, ami egy esetleges PSOE-Podemos-Ciudadanos koalíciónak az útjában áll. Sánchez többször is úgy fogalmazott, hogy ugyan a Ciudadanos „az új jobboldal”, de olyan párt, amellyel „szót lehet érteni”. A Podemos viszont támogatja a katalán függetlenségről szóló népszavazás kiírását, míg a Ciudadanos pont azért jött létre, hogy fenntartsa Spanyolország egységét a katalán függetlenségi mozgalommal szemben. A szocialisták, akik szintén az egység fenntartására törekuszenek, többször is kinyilvánították, hogy a Ciudadanos-szal kötött megállapodást nem fogják felrúgni azért, hogy a Podemosnak kedvezzenek. A pártok ebben a felállásban először ültek tárgyalóasztalhoz a decemberi választások óta. A két és fél óráig tartó megbeszélésre a Podemos egy új, 20 pontból álló javaslattal érkezett, amely véleményük szerint a megegyezés alapja lett volna. Ezt a másik két párt a találkozót követező napokban tanulmányozta és hivatalosan is értékelte, de nem jött létre az együttműködés.¹⁹

Végül Iglesias április 8-án - megkerülve a szocialistákat - elindította a Podemos új választási kampányát, mondván, „nekik úgy tűnik, hogy a PSOE párt elutazott Ciudadanos országba, ahol elvették az útleveleket”. A Spanyol Szocialista Munkáspárt parlamenti szóvivője, Antonio Hernando válaszként közölte, hogy ezzel Iglesias bezárta maga mögött az ajtót, és innentől kezdve nem hajlandóak semmilyen együttműködésre a Podemos-szal.²⁰

---

¹⁶ <http://www.elperiodico.com/es/noticias/politica/reunion-pedro-sanchez-pablo-iglesias-directo-5012513>

¹⁷ http://www.eldiario.es/politica/Pedro-Sanchez-Pablo-Iglesias-conversaciones_0_500100978.html

¹⁸ <http://www.20minutos.es/noticia/2708618/0/reunion/pablo-iglesias/pedro-sanchez/>; <http://www.elperiodico.com/es/noticias/politica/iglesias-reunion-con-sanchez-acuerdo-gobierno-5012816>

¹⁹ http://politica.elpais.com/politica/2016/04/11/actualidad/1460369416_224546.html; <http://profitline.hu/hircentrum/hir/349336/Tovabbra-is-tartja-magat-a-belpolitikai-patthelyzet>

²⁰ <http://www.elmundo.es/espana/2016/04/08/57081644ca47412e348b4609.html>

Új választások (2016. június)

Mivel tehát a decemberi országgyűlési választások óta eltelt, a törvény által előírt rendelkezésre álló időben (több mint négy hónapban) a törvényhozás nem tudott új kormányfőt választani, **VI. Fülöp spanyol király 2016. május 3-án** aláírta azt a rendeletet, amellyel **feloszlatta az országgyűlést, és új választásokat írt ki június 26-ára**. Spanyolország történetének legrövidebb, 111 napos parlamenti ciklusa ért ezzel véget. „*Mától az emberek kezében van, hogy döntsenek Spanyolország politikai jövőjéről*” – fogalmazott Patxi López, a most megszűnő törvényhozás elnöke madridi sajtótájékoztatóján, miután átvette a hivatalos dokumentumot az uralkodótól. Patxi López, a parlament elnöke pontosította a választási folyamattal kapcsolatos határidőket is.²¹ **A választási koalíciók bejelentési határideje május 13-a, a listákat május 18 és 23 között kell közzétenniük a pártoknak. A hivatalos, 15 napos választási kampány június 10-én veszi kezdetét** – az uralkodó kérése az volt, hogy a kampány ne legyen fárasztó vagy zavaró az állampolgárok számára – **és a választások előtti napon, június 25-én ér véget**. Az egy napos kampánycsendet követően a választást június 26-án tartják, ahol mind a kongresszus (350), mind a szenátus (208) tagjait megválasztják. **Az új parlament július 19-én tartja alakuló ülését**, ezt követően kezdődhetnek ismét a kormányalakítási tárgyalások, amelynek kezdetén az uralkodó fogadja az új parlament pártjainak vezetőit, majd egyiküket felkéri a kormányalakításra. Amennyiben a parlament többsége megszavazza, az új miniszterelnök megalakíthatja kormányát.²² A közvélemény-kutatások sorozatosan azt mutatják, hogy a választások megismétlése nem segíti át a holtpontra a spanyol belpolitikát, mivel a jelenlegihez hasonló erőviszonyokat jósol, azaz, hogy egyik párt sem lesz képes egyedül kormányozni, ezért ismét meg kell majd próbálniuk megállapodásra jutni.

Koalíciók a júniusi választásokon

Podemos és Egyesült Baloldal (IU) koalíció – „Unidos Podemos”²³

A radikális változásokat követelő **Podemos szövetségesre talált az Egyesült Baloldal (IU) elnevezésű politikai formáció személyében és május 10-én bejelentették, hogy közösen indulnak a június 26-i parlamenti választásokon**. Az erről szóló előzetes együttműködési megállapodást május 9-én kötötték meg Madridban. A legutóbbi közvélemény-kutatások szerint a pártok így könnyen átvehetik a vezető szerepet a baloldalon a spanyol szocialista párttól (PSOE). Az együttműködés részletei nem, de a céljai ismertek: a két baloldali párt azt reméli, hogy közösen indulva nagyobb esélyük van megnyerni a választásokat, és az első számú baloldali erővé válni. Narciso Michavila közvélemény-kutató a bejelentést követően azt mondta: a legutóbbi felmérések a Podemos támogatottságának csökkenését mutatták, így a párt ezzel az együttműködéssel kívánja ellensúlyozni a kedvezőtlen tendenciát, mivel az Egyesült Baloldal népszerűsége viszont emelkedik.

---

²¹ <http://www.lavanguardia.com/politica/20160427/401399076667/calendario-elecciones-generales.html>
<http://www.lanacion.com.ar/1893232-espana-elecciones-gobierno>

²² http://politica.elpais.com/politica/2016/05/03/actualidad/1462259176_031391.html
<http://www.hirado.hu/2016/05/03/a-spanyol-kiraly-feloszlatta-a-parlamentet/#>
<http://vs.hu/kozelet/osszes/telies-a-politikai-patthelyzet-uj-valasztasok-spanyolorszagban-0502>
http://www.huffingtonpost.es/2016/04/27/calendario-elecciones_n_9783450.html

²³ <http://24.hu/kulfold/2016/05/10/a-valasztasi-szovetseggel-eloretorhet-a-spanyol-ujbalos-podemos/>
http://politica.elpais.com/politica/2016/05/09/actualidad/1462786575_146820.html
<https://www.thepainreport.com/newsitems/591-160513190701-update-united-we-can-is-the-name-of-the-new-podemos-united-left-general-election-list>

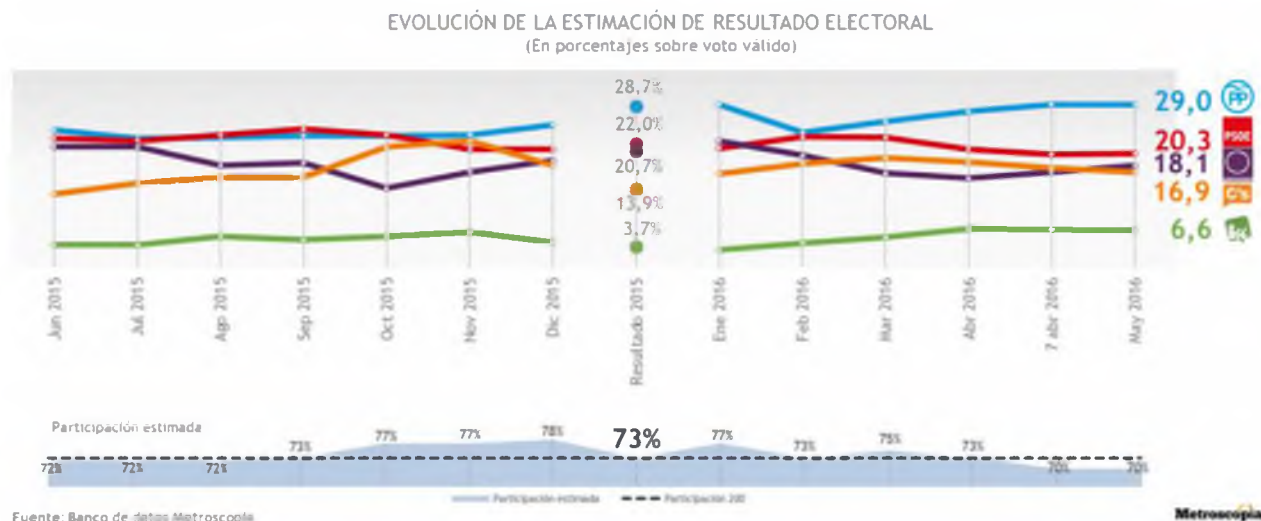
A Podemos az IU-val kötött koalíciót követően felajánlotta a Spanyol Szocialista Munkáspártnak (PSOE), hogy közösen állítsanak listát a szenátusi mandátumokra a júniusi választásokon, de ezt a PSOE azonnal elutasította.²⁴ A Podemos „szövetség a szenátusi választások kapcsán” című levélben ajánlotta fel a PSOE-nak, hogy állítsanak közös listát a szenátusban. Május 9-én, hétfő este még a két párt közötti megállapodásról szóltak a hírek, azonban május 10-én, kedden Pedro Sánchez ezt az ajánlatot egy egyszerű és gyors, „No gracias”, azaz „Köszönjük nem” válasszal elutasította. Döntését egy televíziós interjúban azzal indokolta, hogy „a szocialista párt egy független és az Iglesiasétől eltérő programmal rendelkezik. Megvolt a Podemosnak a lehetősége a változtatásra, de nem tették meg. Iglesias prioritása nem az egyenlőtlenség leküzdése, hanem a szenátusi szék megszerzése.”²⁵

Közvélemény-kutatások

A Metroscopia közvélemény-kutató május 1-jén közzétett felmérése alapján, amennyiben május elején lettek volna a választások, akkor az eredmény nagyon hasonlóan alakult volna, mint 2015 decemberében.²⁶ A Néppárt (PP) szinte azonos mértékű, stabil 29 %-os szavazótáborat tudhat magáénak. A két baloldali párt 2-2 %-ot veszített a támogatottságából, a felmérés szerint a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) a szavazatok 20,3 %-át, a Podemos pedig 18,1 %-át kapná. Az elmúlt hónapokban 3 %-ot erősödött a Ciudadanos támogatottsága, amely jelenleg 16,9 %-on áll. Az Egyesült Baloldal (IU) szavazótáborára pedig 3,7 %-ról 6,6 %-ra emelkedett.

3. ábra - A Metroscopia 2016. május 1-jén közzétett közvélemény-kutatásának eredménye, mely hasonló képet mutat a 2015. decemberi választási eredményekkel.

A kép forrása: <http://metroscopia.org/barometro-electoral-mayo-2016/>

A Metroscopia elemzői szerint a részvételi arány befolyásolja a legnagyobb mértékben a választások kimenetelét. A felmérés szerint, ha a választás most lenne, akkor a szavazásra jogosultak 70 %-a venne részt, ami 3,2 ponttal alacsonyabb részvételi arány, mint a tavaly decemberi (73,2 %). Ez az alacsonyabb részvétel a spanyol Néppárt (PP) számára lenne előnyös.²⁷

²⁴ http://politica.elpais.com/politica/2016/05/09/actualidad/1462809226_971317.html

<http://www.elmundo.es/espana/2016/05/10/5731c17b46163f3d078b4583.html>

²⁵ <http://www.eitb.eus/es/noticias/politica/detalle/4057190/pedro-sanchez-rechaza-oferta-podemos-senado/>

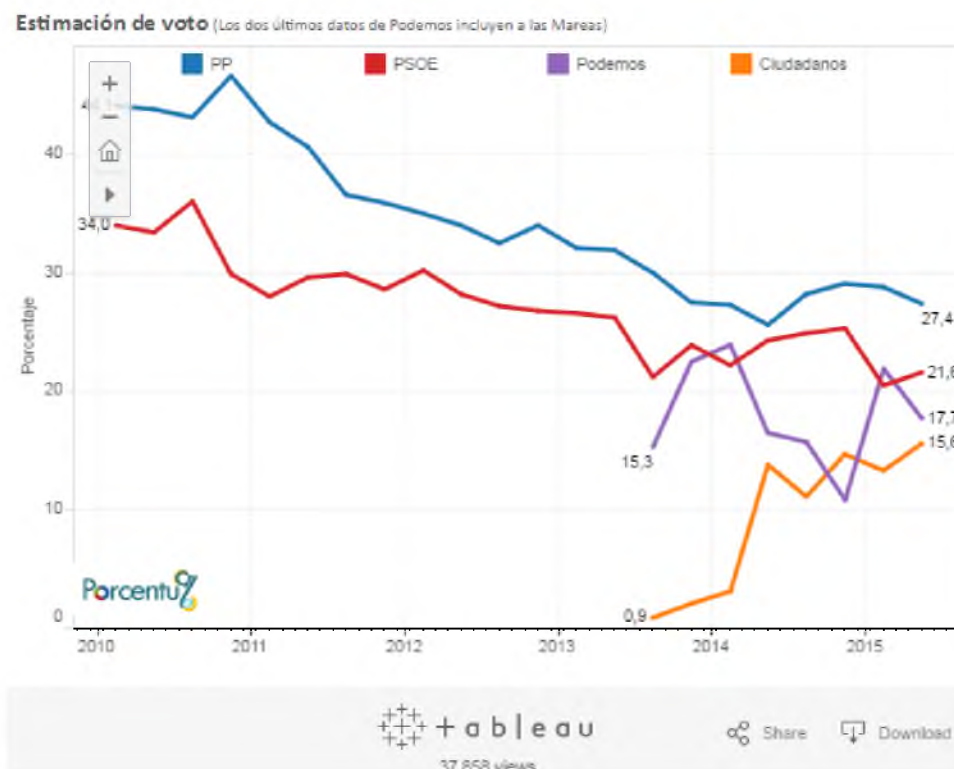
²⁶ <http://metroscopia.org/barometro-electoral-mayo-2016/>

²⁷ <http://metroscopia.org/barometro-electoral-mayo-2016/>

A spanyol szociológiai kutatóintézet (CIS) által május 6-án közzétett hivatalos adatok szerint, ha akkor lettek volna a választások, a Néppárt nyert volna 27,4 %-kal. A Podemos a szavazatok 17,7 %-át, az Egyesült Baloldal (IU) az 5,4 %-át kapta volna meg, így közösen 23,1 %-ot értek volna el, azaz együtt nagyobb a támogatottságuk, mint a Spanyol Szocialista Munkáspártnak (PSOE), akik a szavazatok 21,6 %-ára számíthattak volna. Ráadásul a d'Hondt módszer annál jobban kedvez a pártoknak, minél előrébb végeznek a rangsorban, vagyis arra lehet számítani, hogy a Podemos és az IU együtt több képviselői helyet tudnak majd megszerezni – fejtette ki Narciso Michavila közvélemény-kutató, aki azt is kiszámolta, hogy ha már a december 20-i választásokon együtt indult volna ez a két párt, akkor 13 mandátummal több képviselőt juttathattak volna be a törvényhozásba. Akkor a Podemos a leadott szavazatok 20,7 %-ának megszerzésével 69 mandátumot szerzett, az Egyesült Baloldal (IU) pedig 3,7 %-kal 2 képviselőt küldhetett a parlamentbe. Az elmúlt hónapok politikai patthelyzetének ismeretében elképzelhető, hogy ez az együttműködés sorsdöntő is lehet a jövőre nézve.²⁸

4. ábra – A spanyol szociológiai kutatóintézet május 6-i közvélemény-kutatása

A kép forrása: <http://www.lavanguardia.com/politica/20160506/401602946714/pp-elecciones-generales-psoe-iu-podemos-26i.html>

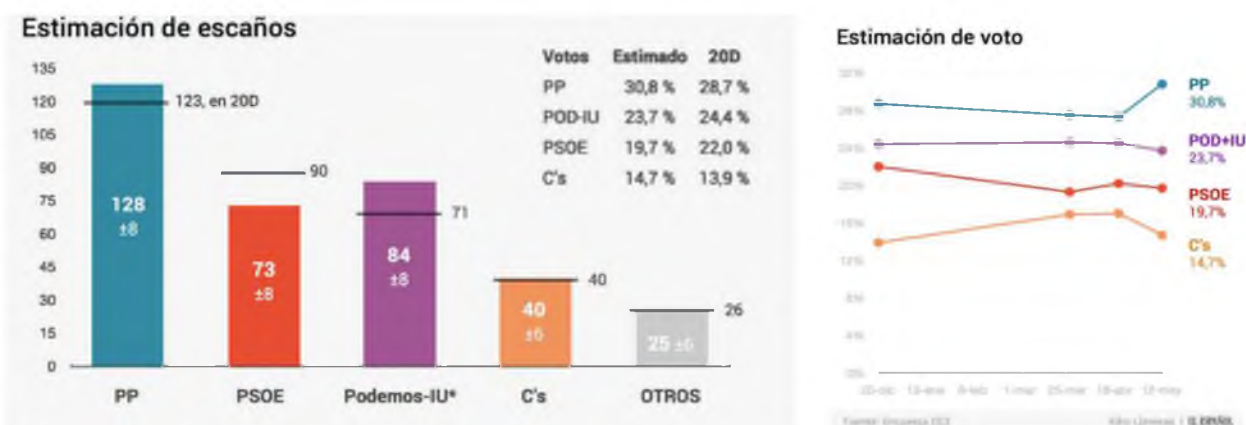

Az El Espanol online felmérés alapján május 14-én publikált előrejelzései²⁹ is a Néppártot tüntetik fel győztesként, az ő számításaik szerint 5 képviselői székkel többet tudnának megszerezni, összesen 128-at, ezzel a szavazatok 30,8 %-át tudhatnák magukénak. A második helyen szerintük is a Podemos-IU koalíció végezne, 84 mandátummal és 23,7 %-os támogatottsággal. A harmadik a PSOE lenne, amely az előrejelzés szerint több mint 2 százalékpontot veszítve, a szavazatok csupán 19,7 %-át tudná megszerezni, amely 73 képviselői székot jelent. Az El Espanol számításai szerint a Ciudadanos 14,9 %-ot érne el, amely ugyanúgy 40 mandátumot jelentene.

²⁸ <http://www.lavanguardia.com/politica/20160506/401602946714/pp-elecciones-generales-psoe-iu-podemos-26i.html>
<http://www.eitb.eus/es/noticias/politica/detalle/4047126/el-pp-ganaria-elecciones-seguido-psoe-podemos/>

²⁹ http://www.elespanol.com/espana/20160514/124737671_0.html

5. ábra - Az El Espanol május 14-én publikált előrejelzése
A kép forrása: http://www.elespanol.com/espana/20160514/124737671_0.html

A belpolitikai válság hatása a spanyol gazdaságra

Ami a gazdasági mutatókat illeti, az elmúlt ciklusban kormányzó Néppárt eleve vegyes megítéléssel indult a tavaly decemberi választásokon. **A 2015-ben mért 3,2 %-os GDP növekedés³⁰** még az elemzőket is meglepte, és reményre adott okot. Emellett az évek óta első számú problémaként emlegetett **munkanélküliséget is sikerült 2015-ben jelentősen, 20,9 %-ra csökkenteni** (összehasonlításként a ráta egy évvel korábban még 23,7 %-on állt).³¹ A **fiatalkori munkanélküliségi ráta ugyanakkor továbbra is aggasztóan magas, majdnem 50 %-os³²**. A szociális kiadások csökkentése a társadalmi egyenlőtlenségek növekedéséhez vezetett. Mariano Rajoy pártja választási programjában a megkezdett munkaerőpiaci reformok folytatását, SZJA csökkentést és oktatási reformot ígért, míg ellenfelei főként az elmúlt évek korrupciós botrányai miatt kritizálják.³³

Ezzel szemben a PSOE azt vállalta, hogy foglalkoztatási politikájával két év alatt a felére csökkenti a munkanélküliséget. Emellett a szocialisták szerint **elkerülhetetlen, hogy Spanyolország újratárgyalja Brüsszellel az államháztartási hiánycél teljesítését.** Elképzelésük szerint 2019-re teljesíthető lesz az 1 %-os GDP-arányos deficitcél.³⁴

Spanyolország 2015. évi stabilitási programjában a Rajoy kormány azt vállalta, hogy 2018-ra a GDP 2,2 %-ára mérsékli a hiányt. 2015-re pedig 4,2 %-os GDP-arányos deficitet irányzott elő, mely végül közel egy százalékponttal magasabb, **5,16 %** lett. Az ügyvezető néppárti kormány pénzügyminiszterének március végi közleménye alapján **56 milliárd eurót tett ki a spanyol államháztartási hiány 2015-ben.**³⁵

A Banco de España, azaz a spanyol jegybank március végén kiadott első negyedévről szóló összefoglaló gazdasági jelentésében (Boletín económico) arra figyelmeztetett, hogy a jelenlegi

³⁰ http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/countries/spain_en.htm

³¹ http://economia.elpais.com/economia/2016/04/04/actualidad/1459750071_879405.html;

<http://figyelo.hu/cikkek/431214-a-spanyolok-valamit-iol-csinalnak>

³² http://www.eldiario.es/economia/Paro-juvenil-desigualdad-mayores-Espana_0_456355163.html

³³ http://www.eldiario.es/economia/Paro-juvenil-desigualdad-mayores-Espana_0_456355163.html

³⁴ http://index.hu/kulfold/2015/12/20/tortenelmi_valasztasra_keszul_spanyolorszag/

³⁵ http://economia.elpais.com/economia/2016/03/31/actualidad/1459418481_044567.html;

<http://gazdasagportal.hu/index.php/a-spanyol-allamhaztartasi-hiany-csaknem-1-szazalekponttal-lett-nagyobb-a-vartnal-2015-ben/>

bizonytalan politikai helyzet veszélyt jelent a spanyol gazdasági növekedésre, és nem tartja hitelesnek a Rajoy kormány gazdasági előrejelzéseit.³⁶

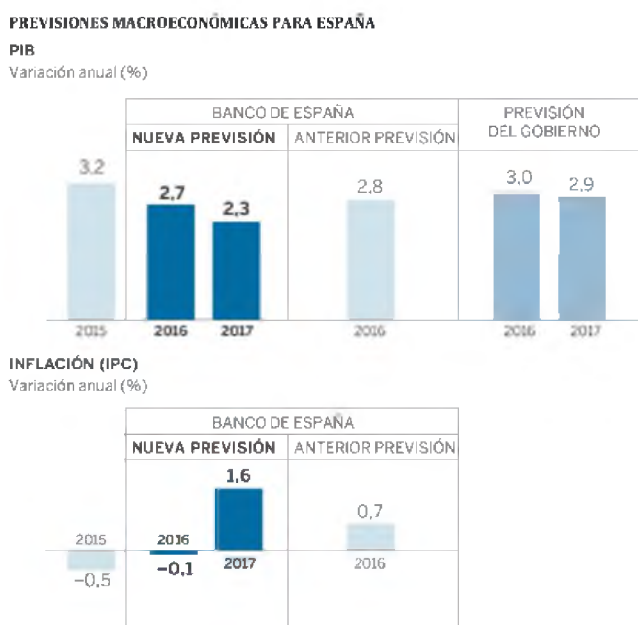
A jegybank prognózisa alapján a spanyol gazdaság valamelyest lelassul, és a kormány előrejelzései, melyek szerint a bruttó hazai össztermék mintegy 3 %-kal fog nőni 2016-ban és 2017-ben is, nem teljesülnek. A Banco de España azt is hangsúlyozta, hogy a gazdasági kockázatok „jelentősen megnövekedtek az elmúlt hónapokban”, melyek közül a politikai bizonytalanságot emelte ki, ahogy azt korábban már az Európai Bizottság is megtette. A jegybank szerint a kormány és a kormányzás hiánya megfékezheti a fogyasztást valamint a beruházásokat, és három év után első alkalommal rontott az előrejelzésein. A Banco de España az első negyedévről szóló összefoglaló gazdasági jelentésében azt írta, hogy „ez a politikai bizonytalanság különböző területekre terjed ki”, mint például a költségvetési politikára vagy a reformok végrehajtására, így rendkívül összetett feladat megbecsülni a makrogazdasági következményeket. **Míg a kormány 2016-ra 3 %-os és 2017-re 2,9 %-os GDP növekedéssel számolt, addig a jegybank az eddigi 2,8 %-os előrejelzését is lefelé módosította. A Banco de España szerint a spanyol gazdaság 2016-ban 2,7 %-os, 2017-ben pedig 2,3 %-os növekedést mutathat.**

Ami az inflációt illeti, a jegybank szerint ennek alakulását erősen befolyásolja az olaj ára, és ezért a 2016-os évre az eddigi 0,7 %-os infláció helyett 0,1 %-os deflációval számolnak. A jegybank szakértői szerint, amennyiben nem érik újabb sokkok a gazdaságot, akkor 2017-ben az árak növekedésnek indulhatnak, így az átlagos infláció 1,6 %-os lesz.

A jegybank szerint a gazdasági növekedés lassulása már elkezdődött, mert az idei év első negyedévében a GDP csak 0,7 %-kal nőtt.

A munkaerőpiaci előrejelzésekkel kapcsolatban sem egyezik a jegybank és a kormány véleménye. A kormány még mindig azt hiszi, hogy „továbbra is új munkahelyek létesülhetnek, és növekedhet a termelés egy olyan környezetben, ahol a munkaerő-költségek mérsékelten emelkednek.” Ez a munkahelyteremtés alacsonyabb munkanélküliségi rátához vezetne, így 2017 végéig nagyjából 18 %-os körüli lenne a munkanélküliség a kormány szerint. Ezzel szemben a Banco de España előrejelzései szerint a munkanélküliségi ráta az idei évben valamelyest csökken, és átlagosan 20,3 %-os lesz (2015-ben 20,9 %-ra csökkent), majd 2017-ben tovább csökken: 18,9 %-ra. Mindkét becslés jóval elmarad a Rajoy kormány néhány hónappal ezelőtti optimista makrogazdasági becsléseitől, amely alapján 2016-ban 19,7 %-os, 2017-ben pedig 17,6 %-os lesz a munkanélküliség.

6. ábra - A spanyol jegybank és a kormány gazdasági előrejelzései közötti különbségek

Fuente: Banco de España / EL PAÍS

³⁶ http://economia.elpais.com/economia/2016/04/01/actualidad/1459503359_525840.html